

Vitens Natuurlijk

De Wieden

Een bijzondere wandeling door een laagveenmoerasgebied.

**STARTPUNT: VANAF DE PARKEER-
PLAATS VAN HET BEZOEKERSCENTRUM
DE WIEDEN, GELEGEN AAN HET
BEULAKERPAD 1 TE ST.JANSKLOOSTER.**

Vandaag maken we een wandeling in het prachtige natuurgebied De Wieden, en deze begint bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. Het is leuk om daar even naar binnen te lopen, want in het bezoekerscentrum is van alles te zien. Ook kun je hier een rondvaart boeken voor op de excursieboot en voor de kinderen kun je er een schepnetje huren, waarmee ze onderweg waterdiertjes kunnen vangen.. In het bezoekerscentrum staat ook

aangegeven welke planten er in de verschillende periodes in bloei staan, handig voor onderweg. Klaar met rondkijken?... dan gaan we wandelen! Het is een korte, maar avontuurlijke wandeling van 3.2 km over vrijgemaakte paden door het riet. De wandeling is uitgezet door Natuurmonumenten. Een belangrijke tip voor wie droge voeten wil houden: Doe je laarzen aan! De route heet niet voor niets 'Het laarzenpad'. Het laarzenpad is overigens in het voorjaar twee maanden gesloten i.v.m. het broedseizoen. Op de website van Natuurmonumenten kun je bij Nationaal Park Weerribben-Wieden vinden, wanneer dit precies het geval is.

LUISTERPUNT 1: VOORBIJ HET BEZOEKERSCENTRUM.

Vanaf het bezoekerscentrum loop je het Beulakerpad op, die tussen de mooie boerderijtjes doorgaat. In de veertiende eeuw liep er al een oud kerkepad, genaamd Bodelaecke, vanuit het naburige plaatsje Vollenhove. Ongeveer de helft van de nostalgische boerderijtjes behoort toe aan Natuurmonumenten.

De andere helft is particulier bezit. Het is niet de bedoeling dat je hier de tuintjes zomaar inloopt, maar vanaf het pad kun je prima zien dat ook deze bewoners zich aangepast hebben aan de schitterende omgeving. Opvallend is vooral een kleurrijk insectenhotel, dat in een van de fraai aangelegde tuintjes staat.

Het hotel is gemaakt voor heel veel verschillende insecten, zoals hom-

Vitens Natuurlijk

De Wieden

Een bijzondere wandeling door een laagveenmoerasgebied.

mels, lieveheersbeestjes, oorwurmen, pissebedden en wilde bijen, maar ook andere hotelgasten zoals padden en slakken vinden hier een plaatsje. Het hotel heeft twee functies; het dient namelijk als kraamkamer én als schuilplaats. Insecten zijn vaak erg nuttig. Zo eten oorwurmen en lieveheersbeestjes graag bladluizen. Dus... als je problemen hebt met teveel bladluizen in de tuin, dan weet je wat je te doen staat.

Loop nu rechtdoor naar de houten ophaalbrug en volg Het laarzenpad'.

LUISTERPUNT 2: OP DE HOUTEN BRUG.

Van hieruit heb je een mooi uitzicht over De Wieden. Samen met de Weerribben vormt het 't Nationaal Park; Weerribben-Wieden.

Het is het grootste aaneengesloten laagveenmoeras van heel West-Europa. Hoe mooi en ongerept het gebied er ook uitziet, het is toch grotendeels door mensenhanden gemaakt. Vroeger trokken de mensen hier namelijk het kletsnatte veen omhoog uit het water. Zo ontstonden de trekaten, die je hier nog overal ziet. De kletsnatte veen werd dan op legakkers te drogen gelegd en dan had je turf. Het was een loodzwaar beroep. De sporen van de turfwinning zijn nog heel duidelijk in het landschap terug te zien. Loop nu verder tot aan het trekpuntje

LUISTERPUNT 3: BIJ HET TREKPONTJE.

Op de route steken we een aantal keren met zo'n trekpuntje het water over. Het puntje is geschikt om met maximaal vijf volwassenen tegelijkertijd naar de overkant te varen. Hoe je dat doet? Heel eenvoudig. Je trekt jezelf, met het touw, dat aan de boot vastzit, naar de overkant. Als het puntje echter nog aan de overkant ligt, trek deze dan met het touw, vanaf de kant, naar je toe. Zo moet het lukken om bij de trekaten over te varen.

Ga vanaf het puntje rechtdoor het

pad in en blijf dit pad verder volgen. Er staan nu verder geen aanwijzingen meer, maar dat is ook niet nodig. Het pad leidt je namelijk vanzelf weer naar deze plaats terug, wanneer je bijna aan het einde van de wandeling bent gekomen. Als je over het pad loopt, zul je merken dat het veert. Dat komt doordat de laag grond waarover je loopt, slechts zo'n 40 cm dik is. Daaronder zit alleen maar water. Je loopt nu dus letterlijk over water!

LUISTERPUNT 4: BIJ HET BANKJE BIJ DE GROTE PLAS.

Het natuurgebied De Wieden is, net als de Weerribben trouwens, ontstaan door vervening. Eind 1500 werd vlak bij St.Jans klooster het dorp Beulake gebouwd. Dit dorp werd vooral bewoond door de turfstekers, ook wel verveners genoemd. In 1665 was Beulake een zelfstandig dorp met een eigen kapel. In de Middeleeuwen wist men al dat uitgebaggerd en gedroogd veen als brandstof kon dienen in de kachels. In dit gebied werd veel veen gestoken, omdat de vraag naar turf nu eenmaal zeer groot was, en er hier voldoende voorhanden was. Turfwinning is daardoor voor de streekbewoners lange tijd de belangrijkste broodwinning geweest. De turf die hier werd uitgegraven, werd voor een groot deel over de Zuiderzee naar Amsterdam vervoerd. Door al het wegbaggeren van het veen, ontstonden er echter steeds meer plassen en kreeg de wind vrij spel. De plassen werden daardoor ook

Vitens Natuurlijk

De Wieden

Een bijzondere wandeling door een laagveenmoerasgebied.

steeds groter. In 1776 werd het dorpje Beulake getroffen door een krachtige storm en verdween het dorp grotendeels onder water. Alleen de kerktoren stak volgens de overlevering, nog boven het water uit. Toen er in 1825 een nieuwe overstromingsramp plaatsvond, verdween ook deze toren. De oude preekstoel van dit kerkje, afkomstig uit de 17e eeuw, kun je nu bewonderen in de Onze Lieve Vrouwenkerk in Vollenhoven. Het verdrinken dorp ligt recht voor je uit, bij het eilandje in de plas de Beulakerwijde. Gezegd wordt dat je bij een hevige storm de klokken uit de verdrinken kerktoren van Beulake nog kunt horen slaan.

Een wijde of wiede, zoals ze hier zeggen, is een ander woord voor 'meer'. Zo weet je meteen waarom dit gebied De Wieden wordt genoemd.

LUISTERPUNT 5: HET IS NIET ALLES RIET WAT JE ZIET.

Als je zo over dit pad loopt, lijkt het erop dat er overal riet groeit. Er staat dan ook zo'n 1200 hectare riet. Ieder jaar wordt het riet voor het grootste deel gemaaid en bij elkaar gebonden. Dakdekkers gebruiken dit riet voor de daken van huizen. Geen wonder dat je hier in de streek zoveel huizen met rietgedekte daken ziet staan. Riet staat graag met de voeten in het water. Daarvoor zorgen onder andere de Amerikaanse watermolentjes, die je hier en daar aantreft.

Niet alle riet wordt overigens weg-gemaaid. Kleine percelen blijven staan om bepaalde soorten vogels, zoals de rietzanger, de snor, de karekiet, de sprinkhaanzanger en de Rietgors, zich hier thuis te laten voelen.

Maar zoals gezegd; Er groeit hier niet alleen maar riet; tussen het riet groeien en bloeien ook nog allerlei andere bijzondere plantensoorten. Afhankelijk van de tijd van het jaar, zie je planten en kruiden, zoals de valeriana, wateraardbei, de moerasvaren, moerasspirea, de koekoeksbloem, smeewortel, watermunt, bitterzoet, lisdodde, en de gele lis.

Een heel opvallende soort is de kale jonker. Deze distel overwintert met de winterknoppen net onder of boven de vochtige grond. Zodra het voorjaar wordt, schiet hij als het ware omhoog en torent met een rechte stengel en een bloeiende kop boven het landschap uit. De kale jonker kan ruim een meter hoog worden.

Om zeker te weten dat je met riet te maken hebt, moet je goed naar het blad en de stengel kijken. De rietstengel is namelijk opgebouwd uit beweegbare stukjes, die mee kunnen draaien met de wind, zodat bij harde wind niet het hele veld plat komt te liggen. Als je heel goed kijkt zie je op het blad een soort tandbeetafdrukjes staan, die worden duivelsbeet genoemd. Als je deze twee kenmerken ziet, weet je zeker dat je met riet te maken hebt.

Het is niet alleen vanuit economische motieven dat riet ieder jaar afgemaaid wordt, maar het dient tevens ter bescherming van dit unieke gebied. Als je de natuur zijn gang zou laten gaan, zou alles dichtgroeien en ontstaat er een soort moerasbos. Op de wandelroute zie je hier een voorbeeld van, ... ook mooi.

Vitens Natuurlijk

De Wieden

Een bijzondere wandeling door een laagveenmoerasgebied.

Mocht je verdwaald zijn, wat we ons overigens niet voor kunnen stellen, kijk dan naar de mosbegroeiing op de stammen van de bomen in het moerasbos. Mos groeit graag op vochtige plekken, daar waar de meeste regen vandaan komt, dus vanuit het noordwesten.

Als je een paar keer met het trekpontje bent overgestoken, ben je aan het einde van de route aangekomen. Hier eindigt ook onze GPS-route, maar we willen je adviseren om nog 1 km extra te wandelen, je zult er geen spijt van krijgen. Neem hiervoor, vlak bij de aanlegsteiger van de excursieboten, de vlonderpadroute. Deze is ook voor de rolstoelgebruiker geschikt.

EXTRA LUISTERPUNT 1: BIJ DE VERREKIJKER

Als eerste zien we een klein uitkijkpunt, waar ook een verrekijker staat. Van hieruit heb je een mooi zicht over het water. Rond juni broedt hier de zwarte stern. Waarschijnlijk heb je ze onderweg al zien vliegen met hun zwarte kop en buik.

Ze staan op de rode lijst van bedreigde vogelsoorten. Deze zwarte stern eet graag insecten, larven en kleine visjes en voelt zich in de Wieden uitstekend thuis. Ze broeden in kolonies in ondiepe moerassen; het liefst op velden van krabbenscheer en half verrotte waterplanten.

Vrijwilligers van Natuurmonumenten hebben daarom nestvlotjes gemaakt, die je hier ziet drijven, iets van de kant af. Tja... Zwarte sterns zijn geen echte nestbouwers. In de Wieden zijn in totaal zo'n 500 nestvlotjes uitgezet. Eind april komen de eerste zwarte sterns terug van hun verre overwinteringsreis uit tropisch West-Afrika. Een groot aantal heeft de Wieden uitgezocht om te broeden. Elke keer weten ze feilloos de route hier naartoe te vinden. Knap toch, zonder tom-tom.

EXTRA LUISTERPUNT 2: BIJ DE VEENSCHUUR.

Het eerste schuurtje dat je tegenkomt, is een veentent.

Deze veententen stonden verspreid in het laagveenmoerasgebied. Door de

Vitens Natuurlijk

De Wieden

Een bijzondere wandeling door een laagveenmoerasgebied.

week bleven de verveners hier vaak overnachten. Ze sliepen dan op een soort brits; deze bestond uit een plank met daarop een zelfgemaakt matras gevuld met plantaardig materiaal. Midden in de tent zie je een gat in het dak. Daardoor kon de rook ontsnappen als ze een vuurtje stookten. In de grote veenschuur zie je een expositie over het turfsteken en hoe dat proces verliep. Ga maar even binnen kijken, dat kun je het met eigen ogen zien. Weer terug op het vlonderpad kom je langs een stapel hooigras

Het is een broedplaats voor de ring-slang, een niet giftige soort, die Natuurmonumenten graag weer in dit gebied terug wil hebben.

Iets verderop is een uitkijkpunt gecreëerd. Je kunt vanaf hier het originele cadeau bekijken dat een bruidspaar bedacht voor de Wieden. Zij lieten namelijk opnieuw twee trekaten en een legakker aanleggen. Natuurmonumenten wil dit stukje ongeschonden laten en de natuur haar gang laten gaan, om zo te laten zien hoe verlanding plaats vindt. Het water groeit langzaam maar zeker vanzelf weer dicht en dat proces is nu al goed te zien.

Als je daarna de route vervolgt, kom je vanzelf weer bij het beginpunt uit. Ooit gedacht, dat je nu zó zou kunnen genieten van een bijzonder natuurgebied, dat ontstaan is door het keiharde ploeteren van onze voorouders?